OVER DE AFLEIDING EN BETEKENIS VAN SAPALA-PALA.

DOOR

C. A. VAN OPHUIJSEN.

In het eerste stuk van Prof. Niemann's Bloemlezing uit Maleische geschriften lezen we op blz. 58: „Baiklah aku turun, tätapi tahananlah bākas tangan Si Djābat durhaka ini; sāpala-pala nama djahat, djangan kāpalang!“ het antwoord van Hang Djābat op de uitdaging van Hang Kasturi.

In de „Aanteekeningen“ vinden we naar aanleiding van bovenstaanden tekst: De afleiding en eigenlijke beteekenis van sapala-pala zijn nog niet genoeg opgehelderd. De vertaling „indedaad“ in Pijnappel's Woordenboek komt mij thans voor de beste te zijn.

H. von de Wall geeft in zijn Woordenboek onder pala op: II., pala², ter dege, te eenen male, sepala², wat ook de uitkomst zij; wat er ook van kome.

In van der Tuuk's Bataksch Woordenboek eindelijk vinden wij onder pala:

I. toereikende zijn; tot zelfs; zoover komen, dat; en ook, met; sapala-pala inderdaad; zonder dat het te vermijden is.

II. Verkorting van a pala = werkelijk, wezentlijk, inderdaad, zelfs.

In het Mandailingsche en ook, doch veel minder, in het Angkolasche heb ik pala in anderen zin hooren bezigen. De volgende voorbeelden zullen dit duidelijk maken.

1°. Na pala namorai di halak na markantjit, tai palaan dope radjai. Na pala do angkangku di au.

Na pala beteekent hier: gul, royaal, weldadig, mild. Morotko ba, anggo aek ngada au ra mala di ho.

Ulang aropkon au na kikit, ngada ra mala di ho aek sanginum.

Ise na so maribo ni roa na so ra mala barang aha di alak na balok, ulang be irim roana ibo roa ni alak disija, ulang be antong

sarita roa nija, muda ngada di le alak ija panganon di bagasan parkantjitan nija. (W. Iskander, Barita na marragam blz. 68)

Mala is hier = geven, schenken.

20. Pala ngada ra ija kehe sannari na mangorsiki dalani, dok tibü di au tu son.

Pala ringgas mambaen, butong mangan.

Pala is dus ook gelijk aan muda, molo, enz. en beteekent hier: indien, als, wanneer, voor 't geval.

Naar mijne bescheidene meening is van het laatste pala, dat ook in het Maleisch moet bestaan of bestaan hebben, säpala-pala gevormd.

Wat de afleiding aangaat, reduplicatie van het grondwoord met het voorhechtsel *sa* komt zoowel in het Bataksch als in het Maleisch meermalen voor; b. v. satinggi-tinggi bangau tärbang, surutnja kakubangan djuwa; sadao-dao ni obo-obok laing tu tano adabuwanna (Md.)

De beteekenis van sapala-pala hangt ten nauwste samen met die van pala = muda, zooals uit de volgende voorbeelden kan blijken.

Sapala-pala na maridi, angkon taptap. Als ge u nu toch eenmaal baadt, moet ge u ook geheel nat maken.

Sapala-pala na mangan, butong. Als men toch eet, moet men 't ook volop doen.

— Piga bidang do di ho?

— Etoma duwa bidang!

— Hum duwa bidang ma ija hë?! Buwat ma sapala-pala opat bidang.

Hoeveel vademen wilt ge hebben?

Meet er maar twee af!

Kom maar twee?! Als ge er nu toch eenmaal van koopt, neem er dan minstens vier.

De volgende ende (mal. pantun), die ik in het Mandailingsche eens hoorde zingen, geeft m. i. een duidelijk voorbeeld voor dezelfde beteekenis.

Sapala-pala na mandurung,

Angkon pabolkas tu na bagas;

Sapala-pala na malungun,

Angkon pabolkas tu marbagas.

Als ge nu toch eenmaal (met een schepnet) aan het visschen zijt, ga dan ook naar het diepe; als ge nu toch eenmaal verliefd zijt, dan moet ge trouwen ook.

Wer A gesagt, der sag' auch B,

Und buchstabire bis in Eh'!

Säpala-pala nama djahat, djangan käpalang! ¹ zou ik dus willen vertalen: Als ik nu toch een slechten naam heb, dan moet die ook werkelijk slecht zijn, dan moet er niets aan mankeeren! eene uitdrukking, die doet denken aan ons: „als je 't doet, moet je 't goed doen!“

---

¹ Naar aanleiding van käpalang merk ik het volgende op omtrent het daarmee dikwijls verbonden alang.

In Von de Wall's Woordenboek vinden we bij alang, sub III, interjectie van verwondering: dat is uitermate! alangkah, hetzelfde vragenderwijs: is dat wel uitermate?! alangkah bagoesnja, is het schoone daarvan wel uitermate!! hoe schoon is dat!! hoe schoon is dat niet!! en sub VI, alang², ontoereikend, onvoldoende, ongenoegzaam; middelmatig, enz.

Naar mijne meening beteekent alang, dat meermalen onverdubbeld voorkomt, hetzelfde als alang², dat uit het eerste door reduplicatie is ontstaan, en is ook het sub III genoemde alang volstrekt geen ander woord. Uit die beteekenis kan m. i. de uitdrukking alangkah bagoesnja!! gemakkelijk verklaard worden. Zou de vertaling daarvan niet luiden: Is het schoone ervan onvoldoende; ontbreekt er iets aan het schoone ervan, aan zijne schoonheid; is het niet bijzonder mooi? ten naastenbij overeenkomende met ons: „Wat wilt ge nog meer?!“